

(nestkastproject)

De slechtvalk

©Reint Jacob Schut

Twée slechtvalken op Eindhovense rotsen

Een slechtvalkpaartje heeft zich gevestigd op de Vesteda-toren in het centrum van Eindhoven. Slechtvalken beschouwen steden als rotslandschappen.

door Corrie de Leeuw

EINDHOVEN - Voor het eerst in de geschiedenis van Eindhoven (voor zover bekend), is in de stad een slechtvalkpaartje neergestreken. Notabene op een versterkbank van de Vesteda-toren, midden in het centrum. Maar eigenaar/onwikkelaar Vesteda voelt er niks voor om de beschermde vogels permanent onderdak te bieden. Daarom hebben de mannen van Vogelwerkgroep De Kempen een fraaie slechtvalkbruidsuite gemaakt op het dak van een van de monumentale Philips-fabriekspannen van Strijp S. En nu maar hopen dat het jonge paar er in wil trekken. En, nog spannender, dat het jonge paar er zijn eieren in gaat leggen en uit gaat broeden. Vogelwerkgroep-lid Wil de Veer heeft goede hoop. „We hebben de vogels horen roepen boven Strijp S. Ze weten het al.“ Op zich zou het logischer geweest zijn als op de Vesteda-toren een piekje voor de nestkast was gezocht. De vogels worden daar tenslotte al een jaar op gezien. En de door hen achtergelaten braakballen en ruipennen bewijzen dat ze zich er echt thuis voelen. Maar hoewel Vesteda ongewijfeld naarstig op zoek is naar huizers voor de grotere, leegstaande toren, is dit jonge stel niet welkom. Bij Vesteda was gisteren niet te

achterhalen waarom eigenlijk niet. Vogelwerkgroep De Kempen is dus met de nestkast noodgedwongen uitgeweken naar Strijp S. Ook een goede plek, want het slechtvalkpaar pendelt zo'n beetje heen en weer tussen Strijp S en de Vesteda-toren. Strijp S valt onder het jachtterrein van de vogels, die zich voornamelijk tegoed doen aan duiven.

Via liften, trappen, loden deuren en tenslotte een ladder is het plaatje op de lifschacht van gebouw SK te bereiken. Vrijwilligers van de Vogelwerkgroep hebben er nog de grootste moeite gehad om de nestkast te plaatsen. Boven in het dak kan immers niet vanwege lekkage-gevaar en toch moet de bruidsuite – en hopelijk kzaakamer – stormkrachtbestendig zijn. Een laagje van zes cm fijn grind moet het in doen. Het lijkt in ieder geval toch aantrekkelijker dan

Slechtvalken

- Slechtvalken hebben een beschermde status.
- Ze jagen vanuit de lucht op vogels. Duiven vinden ze lekker.
- In Nederland zijn 22 broedparen geregistreerd. Een paar jaar geleden waren dat er nog maar 8.
- Een slechtvalk maakt zelf geen nest. Hij gebruikt nesten van andere vogels of krabt een kuikje uit op een rotschiel of andere hoge plaats.
- Het territorium van een slechtvalk bestrijkt een paar kilometer.
- De Eindhovense slechtvalken komen waarschijnlijk uit de Ardennen of Duitland.

Archiefoto van een slechtvalk. foto: Vincent Jansink

een verblijf als ongewenste gast in een Vesteda versterkbank-rikel. Voor Jan Kolsters (voorzitter van de Vogelwerkgroep) en Wil de Veer kan het jonge stel niet snel genoeg de nestkast betrekken. „Je moet er toch niet aan denken dat een schoonmaker ze een dezer dagen de Vesteda-toren uitveegt“, aldus De Veer.

Voor het jagen maakt het niet zoveel uit of de thuisbasis aan de Vestdijk of op Strijp S is. „Zo'n slechtvalk vliegt makkelijk heen en weer. Son om een duifje te vangen.

Wil de Veer (links) en Jan Kolsters van Vogelwerkgroep De Kempen op het dak van oud-Philipsgebouw SK op Strijp S. Rechts op de voorgrond de slechtvalk-nestkast. foto: Jurriaan Balle

naar binnen vliegen, dan weten er een cameraatje in de nestkast gemaakt kon worden. Zodat er te zijner tijd live naar de eerste in

Eindhovens geboren slechtvalkjes voor de Vogelwerkgroep. Dat kan gekeken kan worden. Kolsters; alleen als we een sponsor hebben.“

Slechtvalk (*Falco peregrinus*) in Eindhoven

Wil de Veer

INFORMATIE OVER DE SLECHTVALK

Hier volgt kort wat specifieke informatie over deze soort. Aangenomen wordt dat algemene informatie over deze vogel genoegzaam bekend is, anders kan dit worden opgezocht in boeken of op internet.

De slechtvalk jaagt vanuit de lucht op vogels. Zijn belangrijkste wapen hierbij is zijn snelheid, die tijdens een verticale 'stootvlucht' op kan lopen tot wel driehonderd kilometer per uur! De soort bouwt zelf geen nest maar gebruikt nesten van andere vogels zoals van de zwarte kraai of de buizerd, of ze krabben een kuiltje op een rotsrichel of andere hoge plaats. De nestplaatsen in Nederland werden in 2006 gelokaliseerd op de volgende plaatsen, met tussen haakjes de plaatsen waar een nestkast aanwezig is: schoorsteen 8 (8); zendtoren 5 (2); koeltoren 3 (3); silo 2 (1); kantoortoren 2 (0); gashouder 1 (1); olietank 1 (1); kraakinstallatie 1 (0); brug 1 (0); hoogspanningsmast 9 (1); zandplaat 1 (0).

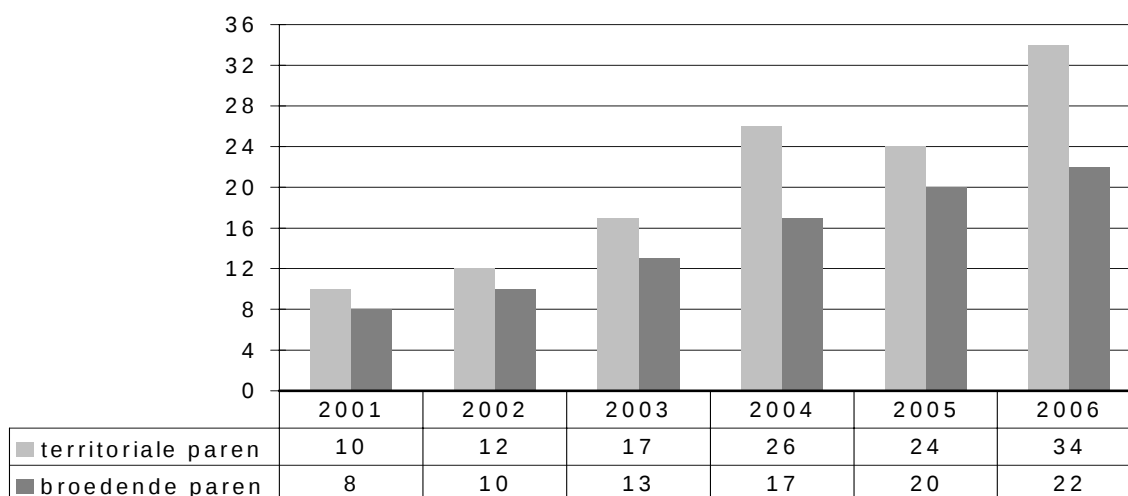
De status van het aantal territoriale paren (eerste getal tussen haakjes) en paren

met eileg in ons land vanaf 2001 tot en met 2006 ziet er als volgt uit: 2001 (10-8); 2002 (12-10); 2003 (17-13); 2004 (26-17); 2005 (24-20); 2006 (34-22) (tabel 1). Bovenstaande informatie werd overgenomen uit de Slechtvalk Nieuwsbrief 2006 jaargang 12, uitgave van de vereniging Werkgroep Slechtvalk Nederland

PROJECT NESTKAST

Vanaf september 2006 werd regelmatig melding gemaakt van een slechtvalk boven Eindhoven. Concrete plaatsen waar de vogel verbleef bleven uit tot ik in december werd gebeld door mevrouw M. Lambregtse. Zij vertelde dat het twee vogels betrof die met grote regelmaat op een vensterbank zaten van de Vesteda Woongalerie. Een vrij nieuw hoog gebouw met zeer veel glas, gelegen aan de Vestdijk in het centrum van de stad. Omdat de meldster op een paar honderd meter afstand woont werd haar gevraagd om dagelijks op te schrijven wanneer en hoe laat de vogels er zaten. Al snel werd dui-

TABEL 1: DE STATUS VAN HET AANTAL TERRITORIALE PAREN EN PAREN MET EILEG IN ONS LAND
(BRON: WERKGROEP SLECHTVALK NEDERLAND)

delijk dat het hier ging om een vaste rust- en slaapplek van een paartje. De mogelijkheid bestond dat het om doortrekkers zou gaan en besloten werd de zaak goed in de gaten te houden en af te wachten of de vogels er in het voorjaar nog zouden verblijven. Spannende tijden braken aan en toen bleek dat de vogels geen enkele interesse toonden om te gaan vertrekken werd actie ondernomen. Met de toenmalige woonservicemanager de heer J. Klijs werd in maart een afspraak gemaakt om de zaak eens vanuit het gebouw te inspecteren en op het dak te kijken of er een mogelijkheid zou bestaan om eventueel een nestkast te plaatsen. Dit laatste zou dan natuurlijk besproken moeten worden met de directeur van Vesteda die er zijn fiat aan zou moeten geven, maar eerst werd gekeken naar de mogelijkheden. Tijdens de inspectie werd al snel duidelijk dat de vogels zich hier goed thuis voelden. Op de richels van de vensterbank werden diverse prooien, braakballen en veren aangetroffen. Het een en ander werd als bewijsstuk meegenomen en is later aan P. Wouters ter controle gegeven. Uit de braakballen bleek dat het vooral duiven waren die als prooi dien-

den. Niet verwonderlijk want vanaf het dak werden volop duiven in de omgeving gezien, onder andere op en rond de nabijgelegen kerken en het Dorint Sofitel Cognac. Ironisch dat ze eigenlijk als het ware vanaf dit hotel aan de slechtvalken werden opgediend. Conclusie was dat we maar eens moesten proberen om de directeur van Vesteda te overtuigen om toestemming te geven voor het plaatsen van een kast, indien mogelijk want eenvoudig te plaatsen was deze niet, en hem uit te leggen hoe uniek de situatie voor Eindhoven was en hem te wijzen op de beschermde status van de slechtvalk, die niet voor niets voorkomt op de Rode Lijst van Nederlandse Broedvogels en wordt aangemerkt als 'gevoelig'. Afgesproken werd dat de manager onze bevindingen zou doorgeven en zou proberen om binnen veertien dagen een gesprek te regelen. Na drie weken nog niets te hebben vernomen heb ik geprobeerd contact te zoeken met Klijs, maar deze zou volgens de receptioniste op vakantie zijn. Veertien dagen later was hij nog niet te bereiken en er werd mij medegedeeld dat hij niet meer werkzaam was bij Vesteda. Het telefoonnummer van de nieuwe manager

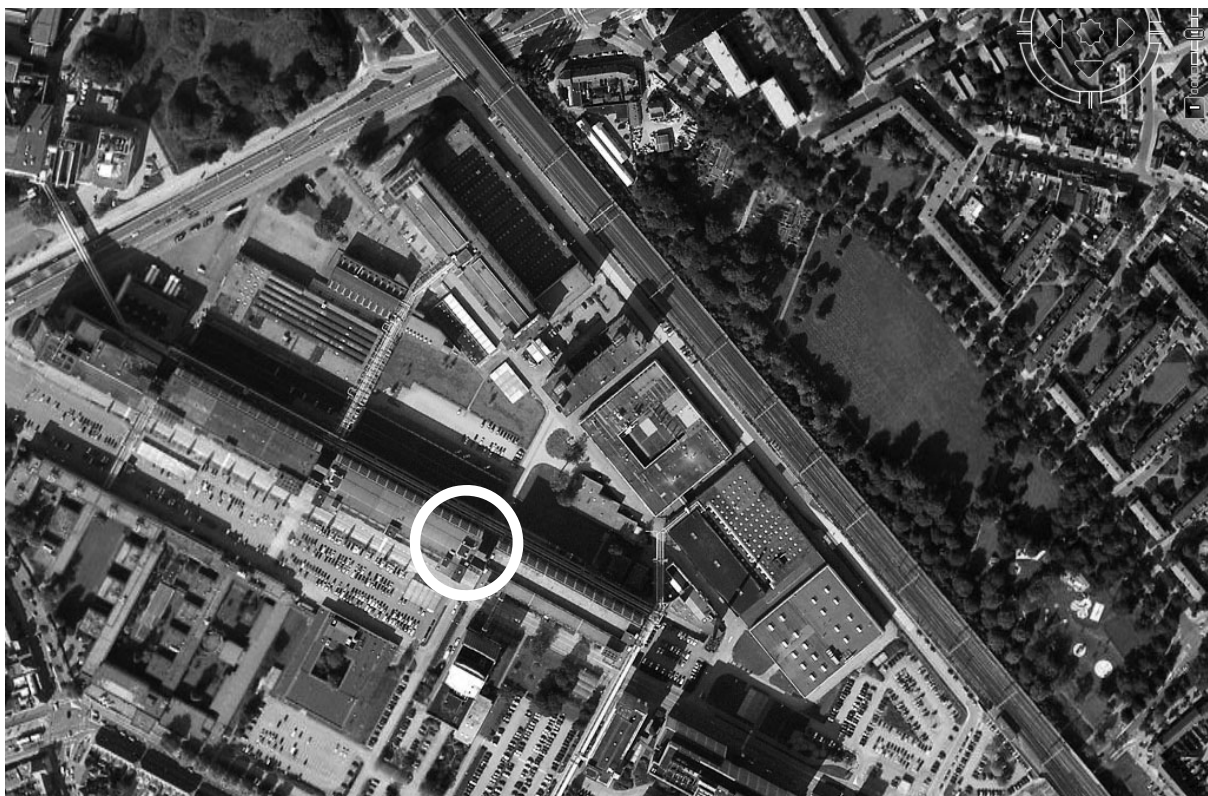

werd gegeven en op dinsdag 3 april heb ik de heer B. van Gameren telefonisch benaderd. Na mijn verhaal te hebben angehooord maakte hij direct duidelijk dat er geen medewerking werd verleend en dat hij geen noodzaak zag om mij met de directeur in contact te brengen daar dit niets aan de zaak zou veranderen. Aandringen hielp niet en het telefoonnummer werd niet gegeven. Einde oefening!

Bekeken werd wat nu een mogelijkheid zou zijn. De vogels werden ook regelmatig boven de gebouwen van Park Strijp aan de Glaslaan gezien en dus werd besloten om contact op te nemen met de officemanager Park Strijp Beheer BV, mevrouw B. de Nieuwlaat-de Man. Zij zou mij in contact brengen met de projectmanager, de heer H. Scholte. Deze was zeer enthousiast en er werd een afspraak gemaakt om het een en ander uit leggen en om een eventuele locatie uit te zoeken. Op donderdag 3 april vond er een gesprek plaats waaraan ook de voorzitter van VWG De Kempen, Jan Kolsters, deelnam. Alles verliep zeer positief en afgesproken

werd dat we op korte termijn op het dak van een van de gebouwen zouden gaan kijken om de geschiktste locatie uit te zoeken. Op dat moment kwam ook de voorzitter van de Werkgroep Slechtvalk Nederland in beeld, die steeds op de hoogte werd gehouden van de ontwikkelingen en ons had toegezegd naar Eindhoven te zullen komen om ons te adviseren bij het plaatsen van de nestkast. Op dinsdag 26 juni was het zo ver en kon het dak van gebouw SK worden beklommen, samen met de technische man van het gebouw de heer W. van Hees. Alles zag er goed uit en besloten werd om de kast op het gebouwtje van de liftschacht te plaatsen. Nu was het zaak om de andere vrijwilligers in te schakelen, die bereid waren om het bevestigingsmateriaal te leveren en te prepareren, zodat de kast, waarvan het plaatmateriaal door de firma Leeuwerik Plaat BV ter beschikking was gesteld, kon worden gemaakt. Alles verliep vlot met als resultaat dat de kast op woensdag 29 augustus kon worden geplaatst en binnen twee uur was het karwei geklaard. Op woensdag 5 september is nog een ex-

LUCHTOPNAME VAN STRIJP S EN DE GEBOUWEN SK (© GOOGLE EARTH)

tra versteviging aangebracht en of het zo moest zijn toen we op het dak aan het werk waren cirkelde de slechtvalk enige momenten boven ons. Op zich niet vreemd omdat in de voorgaande week de vogel regelmatig boven het gebouw werd gezien en gehoord.

De kast hangt op ongeveer 45 meter hoogte. Hemelsbreed is de afstand van de Vesteda Woongalerie tot aan de plaats waar de kast hangt 1,96 km en de kast hangt op de coördinaten: 159.922 - 384.175.

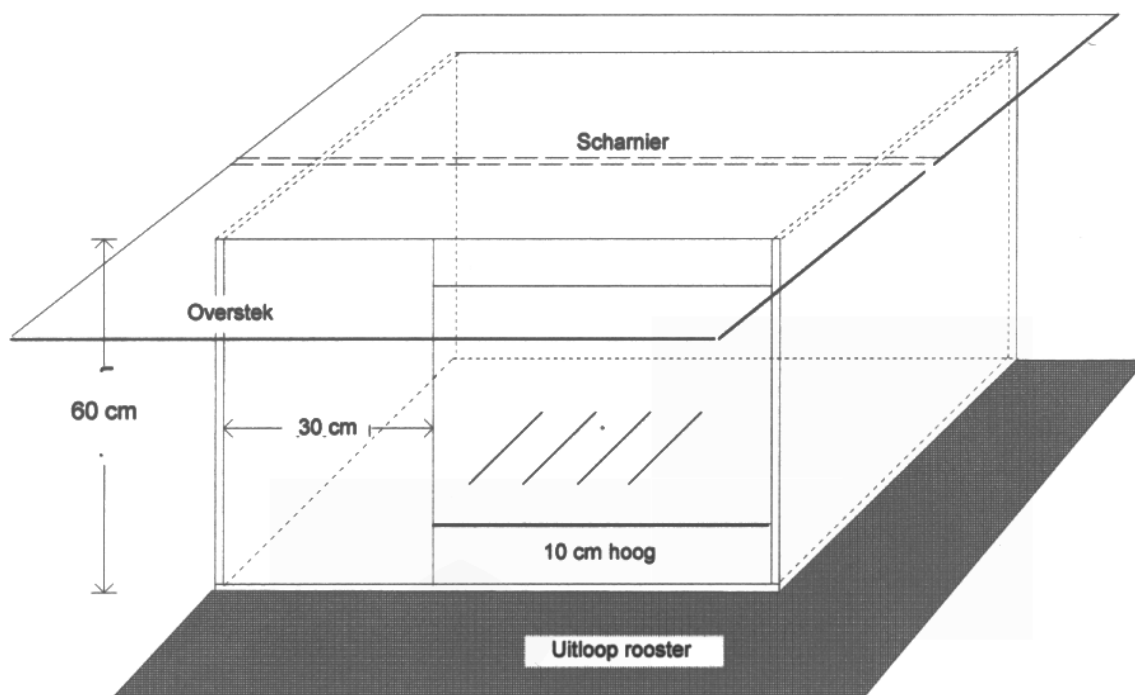
Afsluitend kunnen we concluderen dat na een moeizaam begin de samenwerking tussen de diverse mensen fantastisch was en dat dit team er voor heeft gezorgd dat, voor een unieke vogel in Eindhoven, een mooie nestgelegenheid is gecreëerd. De tijd zal uitwijzen of de slechtvalk er gebruik van gaat maken, maar de VWG heeft een van haar doelstellingen waargemaakt: bescherming bieden aan vogels!

Vanuit de media is belangstelling getoond en op 3 oktober heeft er een interview plaats gevonden, wat resulteerde in een uitgebreid artikel in het Eindhovens Dagblad van 6 oktober.

Voor degenen die ook eens willen gaan kijken, het terrein zelf is niet toegankelijk voor onbevoegden, is er de mogelijkheid om vanaf het plantsoen aan de Anthony van Leeuwenhoekstraat de nestkast in de gaten te houden. Vanaf het bankje is alles goed te zien. Eventuele waarnemingen en ontwikkeling op en rond de kast graag doorgeven aan Wil de Veer (06 55988328).

De afmetingen van de kast zijn 80x60x60cm (BxHxD). Op de bodem ligt een laag (fijn) grind van zes centimeter. Op het deksel, dat aan de voorkant 25cm oversteekt, is halverwege een scharnier gemaakt zodat de kast van achteren kan worden geopend (figuur 1). Het materiaal

FIGUUR 1: DE BOUWTEKENING VAN EEN NESTKAST VOOR SLECHTVALKEN

© W. de Veer

VLNR: JAN KOLSTERS, MARIJN VAN DEN BERK EN AD VAN DEN HOUT

dat voor de kast is gebruikt is van veertien millimeter dik, watervast plaatmateriaal. Om eventueel vocht af te voeren zijn in de bodem van de kast vier gleuven gefreesd. Op de zijkanten en het deksel is extra dakbedekking bevestigd. De voorzijde en bodem zijn groen geschilderd. De kast is met M8 bouten vastgezet op het rooster, dat bedoeld is om de vogel op te laten landen en de eventuele jongen kunnen hier hun vlieg oefeningen op houden. Dit rooster steekt dertig centimeter onder de kast uit waardoor ze tevens een uitloop hebben om op het dak te komen. Het geheel is bevestigd op ijzeren hoeklijnen van 5x5cm, verstevigd en verbonden met kokerprofiel van 4x2cm, en op de voorzijde op twee plaatsen verankerd met keilbouten in het beton. Om de kast waterpas te zetten zijn M12 stelbouten gebruikt.

Speciale dank gaat uit naar degenen die op welke wijze dan ook, geheel belangeloos, hun medewerking hebben verleend aan dit project.

Van Strijp S: Brenda Nieuwlaat-de Man, Henk Scholte en Wim van Hees; Peter van Geneijgen van de Werkgroep Slechtvalk Nederland; Leeuwerik Plaat BV; Marga Lambregtse; de 'werkploeg' bestaande uit: Marijn van den Berk, Ad van den Hout, Jan Kolsters en Willem Louwers.

VLNR: MARIJN VAN DEN BERK, AD VAN DEN HOUT, WIL DE VEER EN WILLEM LOUWERS

KAST MET VLEGOPENING RICHTING NOORD (ANTONY VAN LEEUWENHOEKSTRAAT)